

МУДДАТИГА ЕТИБ ТУҒИЛГАН ЧАҚАЛОҚЛАРНИ ПАРВАРИШ КИЛИШ ХУСУСИЯТЛАРИ

Қорабоева Феруза

Ўқитувчи, Қўрғонтепа Абу Али ибн Сино номидаги Жамоат
саломатлиги техникуми, Андижон, Ўзбекистон
<https://doi.org/10.5281/zenodo.5164200>

МАҚОЛА ТАРИХИ

Qabul qilindi: 20-iyul 2021
Ma'qullandi: 25-iyul 2021
Chop etildi: 30-iyul 2021

KALIT SO'ZLAR

Чақалоқ, Апгар шкаласи,
баҳолаш, парвариш,
патронаж

ANNOTATSIYA

Ушбу мақолада соғлом чақалоқнинг ҳолатини
Апгар шкаласи бўйича баҳолаш, чақалоқларни
туғруқдан олдинги ва биринчи патронажининг
мақсади ва моҳияти ҳақида сўз юритилади.

Асосий қисм

Соғлом чақалоқнинг ҳолатини Апгар шкаласи бўйича баҳолаш

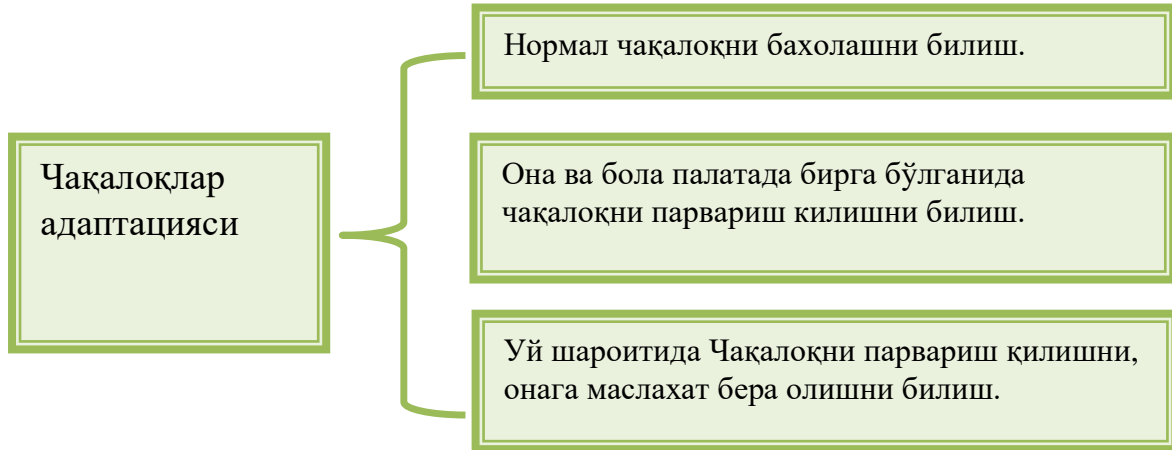
Чақалоқларни нафаси катталарга
нисбатан тезроқ - 1 минутда 40-50 марта.
Физиологик тана вазнининг камайиши
хамма чақалоқларда ҳаётининг биринчи

3-4 кунлари кузатилади ва биринчи
бошлангич тана вазнидан 10% дан.
Физиологик сариклик ҳаётининг 2-3
кунлари тери копламларининг, огиз ва

склера шиллик каватларининг саргайиши куринишида юзага келади. Ахлат ва сийдик одатдаги рангда колади, жигар ва талок катталашмайди, боланинг умумий ахволи бузилмайди. 37 хафталикдан 42 хафталикача туғилган бола. Тана вазни 2500 гр дан кўп. Чақалоқлар ташқи мухит хароратининг

узгаришига осон енгиладилар, яъни уларга оптимал булмаган ташқи шароитларда тана харорати осон иссиклайди ёки совиб кетади. Нормал туғилган болаларда букувчи мушаклар активлиги юқори, бу эса оёқ – қўлларни букилиб туришига сабаб бўлади.

Чўмилтиришдан ташқари хамма гигиеник муолажаларни бажариш (чумилтиришни хар куни эрталаб хамшира олиб боради). Чақалоқларда моддалар алмашунуви юқори булганлиги учун кисман артиш, думбаларни ва бошка тана кисмларини ювиш олиб борилади. 13 ноябрь 2003 йилдаги 500 – буйрукка асосан она ва бола бирга бўладиган палаталарда кўкрак билан эмизиш амалга оширилади. Чақалоқларда ахлат ажралиши ва сийдик чикариш ихтиёрсиз булиб у рефлексор равишда сийдик копи ва тугри ичак тулиши билан амалга ошади. Чақалоқларда куннинг кўп кисмини уйку эгаллайди. Улар шовкинга жуда сезгир бўладилар (Моро рефлексии). Шунинг учун тин чўйку учун шароитлар яратилиши керак (хона харорати ва намлиги, шовкин, вентиляцияси ва бошкалар). Асосан Чақалоқлар эмизиш вақтида ва оқликлар алмаштирилаётганда уйгок

бўладилар. Доимо кийимларига ахамият бериш лозим, уларни ташқи мухит хароратига караб кийинтирилади. Чақалоқлар кийимлари иложи борича уйдан етказилади. Улар тоза ва икки томонлама дазмолланган бўлиши керак. Агар чақалоқнинг кийимлари бўлмаса, кўкрак кафасини босиш тақиқланган холда эркин йўргакланиш тавсия этилади, бу болани харакат активлигини таъминлайди.

Чақалоқларни туғруқдан олдинги ва биринчи патронажининг мақсади ва мохияти

Хамшира онани эътиборини браслетлардаги ва медальонлардаги ёзувларга каратади ва кабулни белгилаб олади. Хамшира онани эътиборини шиллик қаватлар, тери қопламлари ва киндик яраси холатига қаратади. Унга силга, вирусли гепатит В га ва шолга қарши ўтказилган эмланишларни хабар қилади ва махаллий эмлашдан кейинги реакцияларни маълум килади, керак

бўлса чақалоқларни уй шароитида парвариш хусусиятларида тўхталиб ўтади. Унга силга, вирусли гепатит В га ва шолга қарши ўтказилган эмланишларни хабар қилади ва маҳаллий эмлашдан кейинги реакцияларни маълум қилади, керак бўлса чақалоқларни уй шароитида парвариш хусусиятларида тўхталиб ўтади. Чақалоқнинг ривожланиш тарихида хамшира чиқарилиш муддатини, тери копламлари ва шиллик каватлар ҳолатини белгилайди. Ёзувлар хамшира ва она қўлларини куйиш билан тасдиқланади.

Хамшира онага туғруқ хонанинг ёки шифохона туғруқ бўлимининг бола ҳақидаги маълумот ёзилган алмашув картасини топширади. Болалар чиқарилгандан сўнг хона дезинфекция қилинади. Чақалоқлар бўлимининг бош хамшираси телефон орқали уйда биринчи патронажни амалга оширилиши учун болалар поликлиникасига чиқарилган бола ҳақидаги маълумотларни беради,

чақалоқлар бўлими журналига чиқарилиш муддатини ва телефонограмма қабул қилиб олган поликлиника ходимини фамилиясини белгилаб ёзиб қуяди.

Биринчи туғруқ олди патронажи. Хомиладорликнинг 8-10 ҳафталаарида олиб борилади. Патронажни болалар поликлиникасининг хамшираси бажаради. Анамнез йиғишда перенатал хавф хатар сабабларига кўпроқ эътибор берилади. Анамнез йиғишда перенатал хавф хатар сабабларига кўпроқ эътибор берилади. Хомиладор аёллар инструктажи соғлом ҳаёт кечириш ва хавф солувчи сабабларни камайтириш муаммоларини уз ичига олади. Патронаж ҳақидаги маълумотлар боланинг касаллик тарихига қўшиб қўйилади. Иккинчи туғруқ олди патронажи. Хомиладорликнинг 31-38 ҳафталаарида олиб борилади. Инструктаж кўкрак билан овқатлантириш, бола тўғилишига тайёргарлик.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. М.Ф.Зияева. З.О.Ризаева. “Болалардафельдшервазифалари”. Тошкент, “Фан ва технология” 2012 йил.
2. Х.Н.Файзиев. «Сестринский уход за детьми» Тошкент, «Илм зиё» нашриёти, 2008 йил
3. К.С.Иномов. «Педиатрияда хамширалик иши» Тошкент, 2007 йил
4. “Болаликдаҳамширалик иши” фанидан тиббиёт коллежлари ўқитувчилари учун методик қўлланма. Тошкент 2016. (UNISEF).
5. “Хавфсиз иммунизация” дастури бўйича педагоглар ва тиббиёт ходимлари учун қўлланма. 2014 (UNISEF).